

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van [datum]
tot wijziging van het Kiesbesluit in verband met het stellen van regels ten behoeve van het houden van een verkiezing in tijden van pandemie;

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van [datum], nr. ...;

Gelet op de artikelen J 19, Yb 5, vijfde lid, Yb 10 van de Kieswet;
De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van [datum], nr. ...);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van [datum], nr. ...;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Kiesbesluit wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel J 5, tweede lid, alsmede de aanduiding '1.' voor het eerste lid vervallen.

B

Na artikel J 5 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel J 5a

In het stemlokaal wordt een kiezer voorzien van rood schrijfmateriaal.

C

Na afdeling IVa wordt een afdeling ingevoegd, luidende:

Afdeling IVb. Regels ten behoeve van het houden van een verkiezing in tijden van pandemie

Hoofdstuk Yb. Regels ten behoeve van het houden van een verkiezing in tijden van pandemie

Artikel Yb 1

In afwijking van artikel H 1 zijn de verklaringen, bedoeld in artikel H 4, zevende lid, van de Kieswet, gedurende vijf weken voor en op de dag van de kandidaatstelling verkrijgbaar bij elke gemeente.

Artikel Yb 2

1. Ten minste vier dagen voor de dag waarop een zitting als bedoeld in de artikelen I 4, O 19, eerste lid, en P 20, tweede lid, van de Kieswet plaatsvindt, maakt het centraal

stembureau dan wel nationaal briefstembureau op zijn website bekend hoe iemand zich kan aanmelden om een bezwaar in te brengen.

2. Om bezwaar in te kunnen brengen, meldt een persoon zich voorafgaand aan de zitting, of tijdens de zitting gedurende het moment dat de voorzitter hiervoor gelegenheid biedt, aan op de wijze die daarvoor is voorgeschreven op grond van het eerste lid.

3. Na aanmelding voorziet het centraal stembureau dan wel nationaal briefstembureau de persoon van de instructies om tijdens de zitting toegang te krijgen tot de digitale omgeving.

Artikel Yb 3

1. In aanvulling op de identiteitsdocumenten genoemd in de artikelen K 2, aanhef en onder b, L 2, aanhef en onder b, en M 5, mag als identiteitsdocument ook een kopie van de navolgende documenten worden bijgevoegd:

a. noodpaspoort; of

b. laissez-passer voor zover daaruit het bezit van de Nederlandse nationaliteit blijkt.

2. Voorts kunnen ook de bescheiden genoemd in de artikelen K 2, aanhef en onder b, L 2, aanhef en onder b en M 5 van het Kiesbesluit die op de dag van de stemming, bedoeld in artikel J 1, eerste lid, of Y 8, eerste lid, van de Kieswet, maximaal een jaar hun geldigheid hebben verloren worden gebruikt, mits daarbij tevens een kopie van de in artikel 61 van het Besluit verkrijging en verlies Nederlanderschap bedoelde verklaring is gevoegd en deze niet meer dan een jaar voor de dag van de stemming is verstrekt.

Artikel Yb 4

Op het vervoer van de stembus en de enveloppe als bedoeld in artikel Yb 12 van de Kieswet is artikel N 3 van overeenkomstige toepassing.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. INLEIDING

De Wet toevoeging pandemieafdeling Kieswet introduceert een pandemieafdeling in de Kieswet, die enkele maatregelen bevat die in tijden van pandemie nodig zijn om verkiezingen als bedoeld in de Kieswet veilig te kunnen organiseren. De maatregelen zijn van toepassing als er in Nederland in generieke zin – los van verkiezingen – op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) sprake is van een pandemie (een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A1) of een dreiging daartoe, op basis waarvan maatregelen genomen kunnen worden ter voorkoming van de verspreiding van een infectieziekte. In de Wpg wordt momenteel een structurele grondslag gecreëerd om in een dergelijke situatie maatregelen te kunnen nemen.¹ De pandemieafdeling in de Kieswet zal uitsluitend van kracht zijn als er sprake is van een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A1 of een directe dreiging daarvan als bedoeld in de Wpg. Dit is hetzelfde criterium dat in de Wpg wordt gehanteerd om het stadium te categoriseren waarin maatregelen kunnen worden genomen.

Het wetsvoorstel maakt ook een enkele aanpassing van het Kiesbesluit nodig, waaronder de toevoeging van een beperkte pandemieafdeling aan het Kiesbesluit. Het voorliggende besluit voorziet daarin. De aanpassingen worden hieronder toegelicht.

2. INHOUD VAN DE ALGEMENE MAATREGEL VAN BESTUUR

Rood schrijfmateriaal

Het huidige Kiesbesluit bepaalt dat het stemhokje moet zijn uitgerust met een lessenaar met rood schrijfmateriaal. Deze verplichting wordt vervangen door het voorschrift dat de kiezer in het stemlokaal wordt voorzien van rood schrijfmateriaal. Dat maakt het in tijden van pandemie mogelijk dat de kiezer bij de toelating tot de stemming een potlood uitgereikt krijgt, dat hij ofwel kan meenemen, ofwel weer kan inleveren bij het stembureau, dat het potlood vervolgens kan reinigen.

De wijziging is ook buiten tijden van pandemie van toepassing. Door het moment waarop de kiezer het schrijfgerei ontvangt in het midden te laten, wordt ruimte geboden aan de uitvoeringspraktijk.

Pandemieafdeling

In de toegevoegde pandemieafdeling zijn de volgende onderwerpen geregeld:

- Formulieren kandidaatstelling
Voorgescreven wordt dat, in afwijking van artikel H 1 van het Kiesbesluit, de formulieren ten behoeve van de kandidaatstelling niet gedurende drie, maar vijf weken vóór en op de dag van de kandidaatstelling verkrijgbaar zijn bij elke gemeente. Deze wijziging houdt verband met de Wet toevoeging pandemieafdeling Kieswet, die (in artikel Yb 2 van de Kieswet) regelt dat kiesgerechtigden niet vanaf twee, maar al vanaf vier weken voorafgaande aan de dag van de kandidaatstelling een verklaring van ondersteuning mogen afleggen op het gemeentehuis. Om dat te kunnen doen, moeten de kandidatenlijsten ten

---

¹ Wetsvoorstel Wijziging van de Wet publieke gezondheid in verband met de bestrijding van infectieziekten met pandemisch potentieel.

behoefte van de ondersteuningsverklaring eerder opgemaakt kunnen worden. De voorgestelde aanpassing maakt dit mogelijk.

- Bekendmaking wijze van indienen van bezwaren tijdens digitale zitting
Voorts wordt geregeld dat het nationaal briefstembureau en het centraal stembureau ten minste vier dagen voorafgaand aan hun openbare zittingen (die ingevolge de Wet toevoeging pandemieafdeling (artikel Yb 5 van de Kieswet) digitaal bij te wonen moeten zijn) bekend moeten maken hoe iemand zich kan aanmelden om een bezwaar in te brengen. Zo is gewaarborgd dat personen die bezwaren willen inbrengen, zich daarop tijdig kunnen voorbereiden.
- Bewijs van Nederlanderschap
Voor Tweede Kamer- en Europees Parlementsverkiezingen zijn ook de Nederlanders die in het buitenland wonen kiesgerechtigd. Zij moeten, ten bewijze van hun Nederlanderschap, een kopie van een geldig identiteitsbewijs meesturen met hun stembiljet. In tijden van pandemie kan het voor Nederlanders in sommige landen moeilijker zijn om identiteitsbewijzen aan te vragen en te verkrijgen. Om te voorkomen dat zij om die reden hun stemrecht niet kunnen uitoefenen, is in de Wet toevoeging pandemieafdeling (artikel Yb 10 van de Kieswet) de mogelijkheid geboden om bij algemene maatregel van bestuur aanvullende regels te stellen over identiteitsdocumenten die daarvoor mogen worden gebruikt. In dit besluit wordt voorgesteld dat de betreffende kiezers in tijden van pandemie ook een kopie van een noodpaspoort of laissez-passer kunnen gebruiken om hun Nederlanderschap te bewijzen. Beide reisdocumenten zijn ingevolge de Paspoortuitvoeringsregeling Nederland 2001 nooddocumenten in de zin van de Paspoortwet. Omdat deze nooddocumenten ingevolge artikel 16 van de Paspoortwet ook aan niet-Nederlanders verstrekt kunnen worden, is geëxpliciteerd dat deze bescheiden alleen kunnen worden gebruikt voor zover daaruit het bezit van de Nederlandse nationaliteit blijkt. Verder is geregeld dat Nederlanders in het buitenland ook kunnen deelnemen aan de stemming met een kopie van een Nederlands reisdocument waarvan de geldigheid op de dag van de stemming ten hoogste een jaar is verlopen, mits daarbij tevens een Verklaring omtrent het bezit van het Nederlanderschap wordt overgelegd die ten hoogste een jaar oud is. Deze verklaring kunnen Nederlanders in het buitenland eenvoudig langs elektronische weg aanvragen bij de Minister van Buitenlandse Zaken, maar is zelf geen identiteitsbewijs.
- Vervoer van de stembus en enveloppe
De Wet toevoeging pandemieafdeling Kieswet regelt (zie artikel Yb 9 van de Kieswet) dat, wanneer een stemlokaal te klein is om in tijden van pandemie de stemmen te tellen, de stemmen elders kunnen worden geteld. Dit besluit regelt dat bij het vervoer van de stembus en de enveloppe met daarin de sleutel van de stembus en het proces-verbaal van het stembureau ten minste twee personen betrokken zijn, dat de stembus zich tijdens het vervoer bevindt in een afgesloten deel van het transportmiddel en dat het vervoer van de stembus en de enveloppe gescheiden plaatsvindt.

3. REGELDRUK EN FINANCIËLE LASTEN VOOR OVERHEID EN BURGER

De voorgestelde wijzigingen hebben geen zelfstandige gevolgen voor burgers, bedrijven en professionals, dat wil zeggen: geen gevolgen die niet reeds voortvloeien uit de Wet toevoeging pandemieafdeling Kieswet.

4. INWERKINGTREDING

PM

5. ADVIES EN CONSULTATIE

PM

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel I

Onderdelen A en B (artikelen J 5 en J 5a)

Zoals omschreven in paragraaf 2 van het algemeen deel van de toelichting, geldt ten aanzien van het rode potlood waarmee het stembiljet wordt ingevuld niet langer dat dit zich verplicht in het stemhokje moet bevinden, maar geldt de algemenere regel dat een kiezer hiervan voorzien moet worden in het stemlokaal. Dit biedt ruimte voor de keuze om het potlood ofwel in het stemhokje klaar te leggen ofwel ergens anders in het stemlokaal klaar te leggen of uit te delen. Om die reden vervalt artikel J 5, tweede lid. Aangezien het eerste lid ziet op de vereisten waaraan het stemhokje moet voldoen, is het niet logisch om de nieuwe, algemene regel in artikel J 5, tweede lid, op te nemen en hiertoe dit artikellid opnieuw vast te stellen. De nieuwe bepaling, dat een kiezer in het stemlokaal voorzien wordt van rood schrijfmateriaal, wordt neergelegd in het nieuwe artikel J 5a.

Onderdeel C (artikel Yb 1)

Artikel Yb 2 van de Kieswet bepaalt dat de termijn voor het afleggen van ondersteuningsverklaringen verruimd wordt van twee naar vier weken indien er sprake is van een pandemie. Omdat het afleggen van deze verklaring twee weken eerder mogelijk is, regelt dit artikel dat in lijn hiermee de formulieren voor het afleggen van de ondersteuningsverklaring twee weken eerder beschikbaar worden gesteld. In plaats van de termijn van drie weken die is neergelegd in artikel H 1 geldt in dat geval een termijn van vijf weken.

Onderdeel C (artikel Yb 2)

Minimaal vier dagen voorafgaand aan de openbare zittingen van het nationaal briefstembureau en het centraal stembureau wordt bekend gemaakt hoe personen zich kunnen aanmelden om bezwaar te maken (eerste lid). Bij de aanmelding hoeft enkel aangegeven te worden dat een persoon voornemens is bezwaar te maken; er hoeven nog geen inhoudelijke gronden te worden aangevoerd.

Een persoon die bezwaar wil maken, dient zich of voorafgaand aan de zitting op de voorgeschreven wijze aan te melden of tijdens de zitting op het hiervoor bestemde moment (tweede lid). Met deze tweede optie wordt de mogelijkheid geboden om

gedurende de zitting, naar aanleiding van hetgeen ter zitting ter sprake komt, nog bezwaar te kunnen maken. Dit kan niet gedurende de hele zitting, maar enkel tijdens het moment dat de voorzitter hiervoor beschikbaar stelt. Dit moment zal plaatsvinden voordat de overige bezwaren inhoudelijk worden behandeld.

Na de aanmelding om bezwaar te maken, ontvangt de persoon van het centraal stembureau dan wel het nationaal briefstembureau informatie over de wijze waarop hij de zitting in de digitale omgeving kan bijwonen om zijn bezwaar mondeling toe te lichten (derde lid).

Onderdeel C (artikel Yb 3)

Artikel Yb 10 van de Kieswet bepaalt dat kiezers die buiten Nederland wonen in tijden van pandemie gebruik kunnen maken van enkele aanvullende documenten om zich te identificeren (zie paragraaf 2.5 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij de Wet toevoeging pandemieafdeling Kieswet en de toelichting bij artikel Yb 11 van deze wet) en bevat een grondslag om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen om welke documenten dit dan gaat. De invulling van deze nadere regels is neergelegd in dit artikel. In de praktijk betreft het de mogelijkheid om gebruik te maken van een kopie van een noodpaspoort of laissez-passer, of een identiteitsdocument dat maximaal een jaar verlopen is indien daarbij een kopie van een bewijs van Nederlanderschap wordt gevoegd.

Onderdeel C (artikel Yb 4)

Op grond van artikel Yb 9 van de Kieswet kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat de stemopneming op een andere locatie plaatsvindt dan de stemming, indien de locatie onvoldoende ruimte biedt voor het tellen van de stemmen. In dat geval moet de zitting worden onderbroken omdat de stembescheiden eerst naar de andere locatie moeten worden gebracht. Artikel Yb 12 van de Kieswet beschrijft de procedure die hiervoor moet worden gevolgd. Gedurende het vervoer van de stembescheiden gelden er enkele nadere regels die borgen dat de bescheiden op veilige wijze worden vervoerd. Voor de inhoud van deze regels wordt aangesloten bij de regels die op grond van artikel N 3 gelden. Dit betreffen de regels die gelden voor het vervoer van de transportbox en de enveloppe van een stemlokaal naar de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt. Deze regels worden van overeenkomstige toepassing verklaard in de situatie als bedoeld in Yb 9, dat de stemopneming plaatsvindt op een andere locatie dan de stemming. Concreet betreft dit de regel dat bij het vervoer van de stembus en de enveloppe (met daarin de sleutel van de stembus en het proces-verbaal van het stembureau) ten minste twee personen betrokken zijn, de regel dat de stembus zich tijdens het vervoer bevindt in een afgesloten deel van het transportmiddel en de regel dat het vervoer van de stembus en de enveloppe gescheiden plaatsvindt.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot

